

Forum

Dåligt svenskt deltagande vid Europeiska Ornitologiska Unionens konferens

SÖREN SVENSSON

Den Europeiska Ornitologiska Unionen (EOU) bildades 1997 och hade sin första konferens i Bologna. Då deltog ca 250 personer, huvudsakligen från Väst-europa. Den andra konferensen hölls i Gdansk 15–18 september 1999. Genom att förlägga konferensen till Polen ville man göra det lättare och billigare för ornitologer från östra Europa att kunna delta. EOU syftar till att öka samarbetet och kontakterna mellan Europas ornitologer, som tidigare inte haft något gemensamt forum av det slag som man länge haft i USA. Den europeiska marknaden är naturligtvis betydligt mera svårarbetad än den amerikanska med tanke på de starka nationalstaterna hos oss. I USA har federalismen kommit mycket längre och de olika staterna har inga egentliga nationella ambitioner, och grunden till att vi inte tidigare haft någon europeisk fågelförening är säkert den starka nationalismen. I USA betraktar sig en Virginabo helt självklart som amerikan medan en fransman inte i första hand känner sig som europé.

Ambitionen att locka ornitologer från Östeuropa lyckades man synnerligen bra med. Men tyvärr misslyckades man i stället med att locka västeuropéer. Totalt deltog 291 ornitologer. Självklart kom som vanligt de flesta från värdlandet; 32% av deltagarna var polacker. Från Östeuropa och forna Sovjetunionen kom 30%, varav de flesta från Ryssland, men många också från Vitryssland, Ukraina, Ungern, Tjeckien och Estland. Från norra, västra och södra Europa kom 35% av deltagarna, med de flesta från Tyskland, Storbritannien, Spanien och Nederländerna.

Var finns då Norden i listan? Detta var nog något av den största besvikelsen; bara nio ornitologer från de fyra nordiska länderna fanns på plats, 6 från Sverige, 2 från Norge, 1 från Danmark och ingen från Finland! Eftersom det är så lätt att resa till Gdansk måste orsaken vara ointresse. Brist på ornitologer är det ju inte eftersom de nordiska länderna tillhör de främsta i världen vad gäller både vetenskaplig ornitologi och storleken på de ornitologiska föreningarna. De svenska deltagarna var följande: Arne Lundberg och Pekka Tono från Uppsala universitet, Jonas Blom och Clas Lilja från Växjö universitet, Per-Arne Lemnell från företaget Televilt och undertecknad från Lunds universitet. Det var verkligen magert med tanke på ornitologins starka ställning vid flertalet av våra universitet.

Om ointresset för EOU bland nordbor hänger samman med den traditionella isolationismen, manifesterad bl.a. i tveksamheten inför EU, eller med att forskarna här i större utsträckning än annorstädes prioriterar andra slags konferenser låter jag vara osagt. Men antagligen är det senare i varje fall en bidragande orsak. Som Anders Enemar framhöll i ett Forum-inslag nyligen, publicerar svenska ornitologer det mesta av sin produktion i andra tidskrifter än de ornitologiska. Kanske är orsaken att svenska fågelforskare inte identifierar sig som ornitologer utan som ekologer, evolutionsbiologer, molekylärbioologer, beteendevetare, etc., vilka ämnen ju alla har sina specialkonferenser.

I alla händelser var det en intressant konferens i Gdansk. Särskilt positivt var att flertalet deltagare inte bara var ”lyssnare” utan aktiva i den meningen att de hade bidrag i form av föredrag eller skärmar. Att spankulera omkring bland de senare var mycket stimulerande och gav en bra bild av fågelforskningens bredd. Resultaten från konferensen är redan publicerade i form av sammanfattningar av bidragen i ett specialhäfte av *The Ring*, och fullständigare redovisningar kommer senare i *The Ring* och *Acta*

Ornithologica. Eftersom resultaten på det sättet snart kommer att bli allmänt tillgängliga, finns det ingen anledning här att gå in på några detaljer. Värt att nämna kan dock vara att en del av konferensen var ett specialsymposium om törnskator från hela världen, nämligen i form av det tredje internationella törnskatesymposiet. Att ha fler sådana specialsymposier i framtiden är säkert en modell som skulle locka fler deltagare.

Nästa EOU-konferens kommer att hållas i Nederländerna. Man får då hoppas att man kan få fram så mycket pengar till resebidrag för ornitologer från Östeuropa att det höga deltagandet därifrån kan vidmakthållas. Annars är det risk för att den europeiska ornitologin kommer att fortsätta att vara tudelad med alltför få kontakter. Betydelsen av alleuropeiska kontakter är naturligtvis olika inom olika delar av ornitologin. Inom vissa fält spelar det inte så stor roll var en undersökning görs, medan det inom andra fält är mycket viktigt med samarbete över nationsgränserna. Det sistnämnda gäller exempelvis populationsstudier, flyttning och fågelskydd. Det blev helt uppenbart när man gick igenom alla skärmarna att många studier görs i isolering och att resultaten och tolkningen av dem skulle bli mycket bättre om de gjorts med ett vidare geografiskt perspektiv.

Det är bara att hoppas på att den Europeiska Ornitologiska Union kan finna de former som gör den till en kraftfull och attraktiv organisation för alla fågelforskare i Europa. I annat fall är det väl risk att EOU röner samma dystra öde som den Skandinaviska Ornitologiska Unionen som dog för några år sedan i brist på intresse från ornitologernas sida. Mitt bestämda intryck av stämningarna var dock att det fanns en stor entusiasm för att gå vidare och utveckla unionen från de kontinentala och östeuropeiska ornitologerna sida. Det var väl egentligen bara de nordiska ornitologernas frånvaro som peka-

de åt annat håll. Men vi får väl som vanligt springa ikapp tåget när det redan fått upp farten.

För min personliga del var konferensen mycket givande eftersom en specialsession gällde skapandet av ett alleuropeiskt övervakningssystem för fåglarnas populationsutveckling, d.v.s. ett system liknande Svenska häckfågeltaxeringen eller Breeding Bird Survey i Storbritannien. Det är fortfarande relativt få länder som har bra fågelövervakning. I både Syd- och Östeuropa saknas övervakning helt inom stora områden. Eftersom jag var inbjuden att hålla en av de s.k. plenarföreläsningarna fick jag tillfälle att presentera det nya svenska programmet med fasta standardrutiner. Det är något i den stilen som måste skapas över hela Europa, nämligen ett system av inventeringslokaler som är väl spridda över hela kontinenten och som på ett representativt sätt fångar upp fågelförändringarna i alla biotoper. I Storbritannien har man redan tidigare börjat bygga upp ett sådant system baserat på slumpvis utlagda linjetaxeringar. Nu kommer det europeiska "Bird Census Council" att ta fram en plan för ett "Pan-European Breeding Bird Monitoring System", och vi hoppas att det åtminstone inledningsvis skall bli möjligt att få hjälp från EU med finansieringen. Går det inte att bygga upp ett nytt, gemensamt system, får man i stället efter bästa förmåga försöka stimulera olika länder att bygga upp nationella program, vilkas resultat i efterhand får kombineras till ett all-europeiskt fågelindex. Förhoppningsvis kommer vi att inom några decennier att ha lika god kunskap om fågelpopulationernas förändringar i hela Europa som vi i dag har i några få länder i norr, särskilt Finland, Sverige, Danmark, Storbritannien och Nederländerna.

Sören Svensson, Ekologiska institutionen, Ekologihuset, 223 62 Lund.